

Prevention in Slovak civil law

Prevenia vslovenskom občianskom práve

Karolína Zverková

Key words:

general term "prevention", prevention in basic principles of civil law, prevention in contracts, general prevention of liability for damage, special preventive duty of liability for damage.

Kľúčové slová:

pojem "prevencia", prevencia v hmotnoprávných zásadách občianskeho práva, prevencia v záväzkových vzťahoch, generálna prevencia zodpovednosti za škodu, osobitná prevenčná povinnosť zodpovednosti za škodu.

Úvod

"Občianske právo zabezpečuje prevenciu predovšetkým tým, že určitým spôsobom organizuje významný úsek spoločenských vzťahov, tak, že prispieva k zneškodňovaniu činiteľov ohrozenia a porušenie týchto vzťahov".¹ Prevenia má preto veľký význam. Od každého je možné v zásade očakávať, že sa bude správať ako primerane rozumná osoba. Nie je však možné očakávať, že nikto nikdy svojím konaním neohrozí alebo neporuší právom chránený záujem, resp. že nespôsobí škodu. Každá osoba či už fyzická alebo právnická osoba alebo orgány verejnej správy by si však mali pri svojom konaní počínať tak, aby k ohrozovaniu alebo porušovaniu práv, povinností alebo právom chránených záujmov dochádzalo čo v najmenšej možnej miere. Preto aj zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len "OZ" alebo "Občiansky zákonník") upravuje v niektorých svojich ustanoveniach pravidlá správania sa, ktoré majú preventívnu povahu.

Pojem a funkcia prevencie – všeobecné právno-teoretické východiská

Pojem "prevencia" možno definovať ako: "Predchádzanie ohrozeniu alebo porušeniu právom upravených spoločenských vzťahov, resp. ich obsahu patriacich práv a povinností".² Podľa Š. Lubyho je predmetom prevencie predchádzanie ohrozeniu alebo porušeniu práv, právom chránených záujmov a povinností, pričom predchádzanie spočíva v spôsobe ľudského správania sa, ktorý má smerovať k tomu, aby ohrozeniu alebo porušeniu nedošlo; spôsob správania sa ľudí je rôznorodý, nakoľko závisí od povahy a účelu činnosti, ktorú subjekt, resp. subjekty vykonávajú. Napr. spôsob prevencie lekára je odlišný od spôsobu prevencie vodiča dopravného prostriedku a iná je prevencia nájomcu voči škodám na predmete nájmu.

"Druhým, zriedkavejším spôsobom prevencie je samotná prevenčná činnosť, ktorá je fyzickým a/alebo právnickým osobám a správnym orgánom ukladaná priamo prostredníctvom právnych predpisov občianskeho (napr. povinnosť nájomcu oznámiť prenajímateľovi potreby opráv, ktoré má vykonať prenajímateľ, ktorá vychádza z ust. § 668 ods. 1 OZ alebo ust. § 43 OZ, ktorý ustanovuje, že zmluvné strany sú pri úprave zmluvných vzťahov povinné dbať na odstránenie všetkého, čo by mohlo viesť k vzniku rozporov), správneho alebo trestného práva (napr. neposkytnutie pomoci osobe, ktorá je v nebezpečenstve smrti alebo javí príznaky ťažkej ujmy na zdraví, ktorá vychádza z ust. § 177 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov)".³

"Človeka vedie k prevencii nie len spoločnosť, ktorá ho istým spôsobom má viesť a vychovávať ho, ale takisto vedie človeka k prevencii jeho postavenie v prírode (tak ako sa človek správa voči prírode, napr. výrub stromov, tak je potom človek nútený "chrániť pred prírodou" seba a svoj majetok, napr. zosuvy pôdy). Preto má funkcia prevencie veľký význam. Spoločnosť má viesť človeka k tomu, aby rešpektoval spoločenské vzťahy. Dôležitú úlohu tak v pôsobení prevencie zohráva právo, ktoré prostredníctvom príkazov, zákazov a dovolení usmerňuje

¹ Luby Š. *Prevenia a zodpovednosť v občianskom práve*. I. diel. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1958. S. 10.

² *Ibid.* S. 8.

³ *Ibid.* S. 9.

človeka v tom, ako sa má správať“.⁴ Okrem záväzných pravidiel správania sa právo ukladá aj sankcie za porušenie tých pravidiel. Prevencia má spolu s prostriedkami reparácie a represie predovšetkým výchovný charakter.

Občianskoprávna prevencia

“Občianskoprávna prevencia je súhrn spôsobov a foriem predchádzania ohrozenia a porušenia subjektívnych občianskych práv, t. j. práv, ktoré sú upravené a chránené normami občianskeho práva hmotného v objektívnom zmysle“.⁵

Občiansky zákonník Slovenskej republiky upravuje prevenciu jednak v prvej časti “Všeobecné ustanovenia”, v prvej hlave “Občianskoprávne vzťahy a ich ochrana”, v hmotnoprávných zásadách občianskeho práva – ustanovenie § 3 OZ. Ďalej je prevencia upravená v šiestej časti OZ “Zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie”, v prvej hlave “Predchádzanie hroziacim škodám” – ustanovenie § 415 OZ ako generálna prevencia a ustanovenie § 417 OZ ako osobitná prevenčná povinnosť. Ustanovenie § 43 OZ je špeciálnou prevenciou v záväzkových vzťahoch.

Prevencia v hmotnoprávných zásadách

Hmotnoprávne zásady občianskeho práva upravujú prevenciu v § 3 ods. 1 OZ, podľa ktoréhovýkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

“Výkonom subjektívnych práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov sa rozumie uvádzanie subjektívnych občianskych práv a povinností do života subjektmi občianskeho práva, a to takým správaním, ktoré je občianskym právom dovolené (reprobované). Tento výkon subjektívnych práv a povinností sa uskutočňuje predovšetkým aktívnym (komisívnym) správaním, avšak nie je vylúčený aj pasívny spôsob výkonu práv a povinností (omisívne správanie). V závislosti od konania rozlišujeme *dare, facere, omittere a pati*“.⁶ Výkon subjektívnych práv jedného subjektu je však obmedzený výkonom subjektívnych práv druhého subjektu, pričom nie je podstatné či ide o výkon práv rovnakého druhu. V prípade akéhokoľvek ohrozenia alebo porušenia práva jedného subjektu druhým subjektom sa tak poškodený subjekt môže domáhať ochrany svojich práv.

Z uvedeného ust. § 3 ods. 1 OZ vyplýva, že subjektívne práva a povinnosti nemožno vykonávať neobmedzene a že okrem práva iných na nerušený výkonu práv a povinností musí tiež každý subjekt výkon práv a povinností realizovať tak, aby nebol v rozpore s dobrými mravmi. Dobré mravy nie sú nikde v Občianskom zákonníku definované. Môžeme ale o nich povedať, že sú akýmsi normatívnym spoločenským systémom, ktorý tvoria nepísané pravidlá. Dobré mravy sa často považujú za súčasť morálky a niekedy sa s morálkou priamo stotožňujú. Podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky sú dobrými mravmi: “Pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku”.⁷

Podľa P. Vojčíka je zásada uvedená v ust. § 3 ods. 1 OZ zásadou zákazu zneužitia práva. Zároveň platí, že výkon takého práva alebo povinnosti, ktoré ohrozilo alebo porušilo výkon práva alebo povinností iného, nemôže požívať právnu ochranu.

Prevencia je upravená aj v ust. § 3 ods. 2 OZ, podľa ktoréhofyzické a právnické osoby, štátne orgány a orgány miestnej samosprávy dbajú o to, aby nedochádzalo k ohrozovaniu a porušovaniu práv z občianskoprávných vzťahov a aby sa prípadné rozpory medzi účastníkmi odstránili predovšetkým ich dohodou. Ide tak o zakotvenie ďalšej zásady, ktorá je platná nie len pre občianske právo ale aj pre celé súkromné právo, pretože ukladá povinnosť neohrozovať a neporušovať práva vyplývajúce z občianskoprávných vzťahov nie len fyzickým a právnickým osobám, ale aj orgánom štátnej správy a samosprávy. Okrem hmotnoprávnej prevencie je v odseku dva ust. § 3 OZ zakotvená aj prevencia procesná, ktorej podstatou je riešiť spory mimosúdne.

⁴ Ibid. S. 8.

⁵ Fekete I. Občiansky zákonník. Veľký komentár. 2. Zväzok. Vecné práva, Zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie. 2. Aktualizované a rozšírené vydanie. Bratislava: Eurokódex, 2015. S. 583.

⁶ Círák J., Ficová S. a kol. Občianske právo. Všeobecná časť. Šamorín: Heuréka, 2008. S. 269–270.

⁷ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 24.02.2011, sp. zn. IV. ÚS 55/2011. 2017.02.05. URL: <http://www.najpravo.sk/judikatura/obcianske-pravo/dobre-mravy/definicia-dobrych-mravov.html>.

Prevenčia v záväzkových vzťahoch

Ďalšou prevenčnou povinnosťou upravenou v Občianskom zákonníku je ust. § 43 OZ, ktoré kopíruje rímsku zásadu *clara pacta boni amici* ("Jasné/zrejmé dohody, dobrí priatelia"). Podľa tohto ustanovenia sú účastníci, resp. subjekty uzatvárajúce zmluvu povinné dbať na to, aby sa pri úprave ich vzájomných zmluvných vzťahov odstránilo všetko, čo by mohlo viesť k vzniku rozporov. Účelom tohto ustanovenia je teda potreba predchádzania sporov, a to prostredníctvom dohody zmluvných strán, t. j. aby sa dosiahla jasná a konkrétna dohoda, ktorá nebude obsahovať nejasné či problematické ustanovenia alebo výrazy. Tým sa účastníci vyhnú v budúcnosti rozporom. Táto požiadavka je nie je "novotou" v občianskom práve, keď si zoberieme, že aj každý právny úkon musí byť urobený slobodne, vážne, zrozumiteľne a určite a tiež v predpísanej forme.

"Z ustanovenia § 43 OZ zároveň nepriamo vyplýva predzmluvná informačná povinnosť, t. j. povinnosť účastníkov vzájomne sa informovať o podstatných okolnostiach týkajúcich sa uzavretia zmluvy (predmet, cena, čas a miesto plnenia a pod.)"⁸ Porušenie informačnej povinnosti zmluvných strán možno chápať aj ako konanie v rozpore s dobrými mravmi. Ak totiž strana začne rokovanie o návrhu zmluvy, avšak bez úmyslu dosiahnuť dohodu s druhou zmluvnou stranou, porušuje poctivé konanie. Toto konanie môže viesť až k porušeniu ust. § 424 OZ, kedy sa strana bude zodpovedať za škodu spôsobenú konaním proti dobrým mravom, resp. takisto môže dôjsť k porušeniu generálnej prevencie podľa ust. § 415 OZ, podľa ktorého zmluvná strana ktorá konala tak, že došlo ku škode, za ňu zodpovedá.

Význam ustanovenia § 43 OZ spočíva aj v zistení vôle zmluvných strán pred a počas uzatvárania zmluvy. Ide o odkaz na ust. § 35 ods. 2 OZ, podľa ktorého, ak je vôľa zmluvnej strany v rozpore s jazykovým prejavom, právne úkony vyjadrené slovami sa nevykladajú iba podľa ich jazykového významu, ale najmä podľa vôle strany, ktorá úkon urobila. Ústavný súd Slovenskej republiky k tejto problematike uviedol: "Text zmluvy je len prvotným priblížením sa k významu zmluvy, ktorý si chceli jej účastníci svojím konaním stanoviť. Doslovný význam textu zmluvy môže, ale nemusí byť v súlade s vôľou konajúcich strán. Ak vôľa zmluvných strán smeruje k inému významu a ak sa podarí vôľu účastníkov procesom hodnotenia skutkových a právnych otázok ozrejmiť, má zhodná vôľa účastníkov prednosť aj pred doslovným významom textu nimi formulovanej zmluvy. Vôľa je vnútorným stavom konajúcej osoby, ktorý nie je bezprostredne prístupný interpretovi právneho úkonu, nie je interpretom tohto právneho úkonu poznateľný. Na vôľu preto treba hľadieť (usudzovať) z vonkajších okolností spojených s podpisom a realizáciou zmluvného vzťahu, hlavne na okolnosti spojené s podpisom zmluvy a následné konanie účastníkov po podpise zmluvy."⁹

Ďalším významom tejto zmluvnej prevencie je následný výklad zmluvy po jej uzavretí, resp. ak zmluvné strany nesplnia povinnosť uloženú v ust. § 43 OZ, môže sa stať, že zmluva sa bude vykladať v neprospech jednej zo zmluvných strán, nakoľko platia zásady "nejasnosti idú na úkor navrhovateľa a dvojzmyselnosť ide na úkor pôvodcu". Podobne sa vyjadril aj český Ústavný súd, keď uviedol, že: "Ak sú v zmluve použité formulácie a pojmy, ktoré možno vykladať rozdielne, javí sa spravodlivé vykladať ich v neprospech toho, kto ich do zmluvy zakotvil".¹⁰

Generálna prevencia v rámci zodpovednosti za škodu

Ustanovenie § 415 OZ stanovuje, že každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí. Toto ustanovenie Občianskeho zákonníka je základným prejavom princípu *neminem laedere* ("Nikom neškodit"). Pôsobenie generálnej prevencie spočíva jednak v priamom uložení všeobecnej právnej povinnosti správať sa tak, aby nedochádzalo ku škodám Túto povinnosť má každý subjekt za každej okolnosti a pôsobenie spočíva v hrozbe sankcie zodpovedať za škodu.

"Prevenčná povinnosť podľa ust. § 415 OZ znamená, že každý je povinný zachovávať vždy taký stupeň opatrnosti (pozornosti alebo starostlivosti), ktorý je možné od neho vzhľadom na konkrétne časovú a miestnu situáciu rozumne požadovať a ktorý, objektívne posúdené, je spôsobilý zabrániť alebo aspoň čo najviac znížiť riziko vzniku škody na živote, zdraví alebo majetku, či na životnom prostredí; uvedené ustanovenie mu však neukladá povinnosť predvídať každý možný vznik škody v budúcnosti".¹¹

⁸ Fekete I. Občiansky zákonník. Veľký komentár. 1. Zväzok. Všeobecná časť. 2. Aktualizované a rozšírené vydanie. Bratislava: Eurokódex, 2014. S. 463.

⁹ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 19.06.2008, sp. zn. I. ÚS 243/2007. Občiansky zákonník. Veľký komentár. 1. Zväzok. Všeobecná časť. 2. Aktualizované a rozšírené vydanie / I. Fekete. Bratislava: Eurokódex, 2014. S. 464.

¹⁰ Nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 30.11.2001, sp. zn. IV. ÚS 182/2001. (pozn. preklad autora). Občiansky zákonník. Veľký komentár. 1. Zväzok. Všeobecná časť. 2. Aktualizované a rozšírené vydanie / I. Fekete. Bratislava: Eurokódex, 2015. S. 464.

¹¹ Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 25.02.2003, sp. zn. 25 Cdo 618/2001. Občiansky zákonník. Veľký komentár. 2. Zväzok. Vecné práva, Zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie. 2. Aktualizované a rozšírené vydanie / I. Fekete. Bratislava: Eurokódex, 2015. S. 584.

Porušenie prevenčnej povinnosti podľa ust. § 415 OZ vedie k vzniku zodpovednosti za škodu podľa ust. § 420 OZ, pričom sa jedná o zodpovednosť subjektívnu, predpokladom zodpovednosti za škodu je teda aj zavinenie. Porušenie ustanovenia generálnej prevencie sa skúma iba vtedy, ak nebola porušená dojednaná zmluvná povinnosť alebo iná konkrétna zákonná norma, ktorá sa na dané protiprávne konanie vzťahuje. "Ak sudy nižších stupňov vyvodili, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno skutočnosti oprávňujúcej záver, že príčinou vzniku škody bolo na jej strane porušenie konkrétnej povinnosti žalovanej vyplývajúcej zo zmluvy, či zo zákona, potom mali tiež skúmať, či nedošlo k takému porušeniu všeobecnej prevenčnej povinnosti stanovenej v § 415 OZ, medzi ktorým a vzniknutou škodou je vzťah príčinnej súvislosti, najmä keď odvolateľka už v žalobe porušením prevenčnej povinnosti ako špeciálne dohodnutej, tak všeobecne vyplývajúcej z § 415 OZ výslovne argumentovala a smerovala k nej svoje skutkové tvrdenia a dôkazné návrhy".¹²

Hoci je adresátom generálnej prevencie každý, teda akákoľvek fyzická osoba, právnická a aj orgán verejnej správy, možno z nej vyvodiť povinnosť každého zakročiť na odvrátenie vzniku škody, a to aj vrátane osôb, ktoré nie sú nebezpečenstvom škody ohrozené? Príklad, ak zbadáme na ceste veľkú jamu, ktorá by mohla spôsobiť škodu na motorovom vozidle, máme rýchlo hľadať niečo, čím by sme ju zakryli alebo niečo, čím by sme upozornili ostatných vodičov na jamu, nedajbože mali by sme ísť kúpiť materiál potrebný na výrobu betónu, aby sme jamu zaliali? "Z historického, gramatického a systematického výkladu nevyplýva zakročovací povinnosť tretích osôb voči vzniku škody na základe ust. § 415 OZ. Ak by tomu tak bolo, ust. § 417 OZ by sa stalo obsolentné, pretože povinnosť zakročiť voči hrozbe vzniku škody by každému vyplýva už z ust. § 415 OZ. Navyše, ani len v samotnom texte ust. § 415 OZ nenájdeme explicitne vyjadrenú povinnosť zakročiť".¹³

Prevenčná povinnosť podľa ust. § 415 OZ dokonca prichádza do úvahy aj vtedy, ak škoda nevznikla príčinou zodpovedného subjektu, ale v dôsledku zanedbania jeho dohľadu nad "zdrojom škody". Napríklad, majiteľ domáceho zvierata, ktoré ušlo a spôsobilo škodu bude zodpovedný za túto škodu, lebo zanedbal riadny dozor nad ním. "Forma prevenčného opatrenia smerujúceho k tomu, aby mal chovateľ náležitý dozor nad svojim psom, záleží len na chovateľovi, keď žiadny právny predpis neurčuje, ako má byť pes zabezpečený (uviazaný, umiestnený v búde, v oplotení atď.), a ani neurčuje, aká má byť sila drôteného pletiva, ktorým má byť koterec psa toho-ktorého plemena, veku a veľkosti obohnaný, vybudovaný a zabezpečený proti úniku zvierata. Je teda na chovateľovi, aby urobil všetko pre to, aby vzniku škody zabránil, a z tohto hľadiska nie je preto rozhodujúce, akým spôsobom je koterec vybudovaný, ale to, či z neho pes unikne alebo neunikne a následne spôsobí či nespôsobí škodu tretej osobe".¹⁴

Povinnosť prevencie sa neukladá len subjektom, ktoré môžu spôsobiť ohrozenie alebo porušenie práva (aktívny subjekt), ale ukladá sa aj tým subjektom, ktorým ujma hrozí (pasívny subjekt). Ohrozený subjekt sa nemôže len nečinne prizerať a čakať, kým ujma vznikne, ale Občiansky zákonník mu ukladá zakročovaciu povinnosť.

Osobitná prevenčná povinnosť v rámci zodpovednosti za škodu

Osobitná prevenčná povinnosť je upravená v ust. § 417 ods. 1 OZ, podľa ktorého komu škoda hrozí, je povinný na jej odvrátenie zakročiť spôsobom primeraným okolnostiam ohrozenia. Toto ustanovenie je špeciálnym ustanovením k ustanoveniu § 415 OZ, ktorý vychádza z toho, že aj ohrozený subjekt má povinnosť zakročiť voči hroziacej škode. Ide o tzv. prevenčnú zakročovaciu povinnosť, a to bez ohľadu na to, či ide o vážne ohrozenie alebo nie.

Škodu má povinnosť odvrátiť ten, komu hrozí. "Ak by išlo o konanie, smerujúce k odvráteniu škody niekoho iného, bez jeho súhlasu, považovalo by sa to za konanie bez príkazu. Potom by medzi konajúcim (zakročujúcim) a subjektom, v prospech ktorého bola škoda odvracaná vznikol záväzkový vzťah podľa ust. § 742 OZ, na základe ktorého by konajúci subjekt mal nárok na náhradu nevyhnutných nákladov, a to aj vtedy keď sa výsledok bez zavinenia konajúceho nedostavil".¹⁵ Subjekt, ktorému hrozí škoda si však musí pri jej odvrátení počínať tak, aby

¹² Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 23.11.2011, sp. zn. 32 Cdo 4165/2010. Občiansky zákonník. Veľký komentár. 2. Zväzok. Vecné práva, Zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie. 2. Aktualizované a rozšírené vydanie / I. Fekete. Bratislava: Eurokódex, 2015. S. 587.

¹³ Števček M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1–450. Praha: C.H. Beck, 2015. S. 1325.

¹⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 14.04.2004, sp. zn. 25 Cdo 972/2003 (pozn. preklad autora). Občiansky zákonník. Veľký komentár. 2. Zväzok. Vecné práva, Zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie. 2. Aktualizované a rozšírené vydanie / I. Fekete Bratislava: Eurokódex, 2015. S. 589.

¹⁵ Fekete I. Občiansky zákonník. Veľký komentár. 2. Zväzok. Vecné práva, Zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie. 2. Aktualizované a rozšírené vydanie. Bratislava: Eurokódex, 2015. S. 592.

nespôsobil ešte väčšiu škodu sebe alebo inému. V opačnom prípade bude poškodený subjekt zodpovedať za vzniknutú škodu pomerne, alebo je bude znášať sám (ust. § 441 OZ).

Podľa ust. § 417 ods. 2 OZ, ak ide o vážne ohrozenie, ohrozený má právo sa domáhať, aby súd uložil vykonať vhodné a primerané opatrenie na odvrátenie hroziacej škody. V prípade vážneho ohrozenia dáva zákon ohrozenému subjektu k dispozícii právo domáhať sa súdnej ochrany, predmetom ktorej bude uloženie opatrení tretej osobe, aby odvrátila hroziacu škodu. Toto ustanovenie tak dopĺňa ust. § 4 a § 5 OZ (súdna ochrana a ochrana obcou). Zároveň platí, že škoda musí byť protiprávna, teda že nemôže ísť o ujmu, ktorú je ohrozený povinný znášať. "Dovodzuje sa, že postupom podľa § 417 ods. 2 OZ sa nedá domáhať zdržania sa činnosti, ktorá je úradne povolená a vykonávaná v súlade s úradným povolením".¹⁶ Podmienkou domáhania sa súdnej ochrany podľa ust. § 417 ods. 2 OZ je vážne ohrozenie. "Vážne ohrozenie je potrebné vnímať jednak ako (i) nebezpečenstvo, ktoré nemusí byť bezprostredné, ale hrozba jeho realizácie je vážna a zároveň (ii) ide o nebezpečenstvo, ktorého realizáciou hrozí vážna škoda (škoda citeľného rozsahu)".¹⁷ Opatrenie ukladané súdom má byť vhodné (spôsobilé na dosiahnutie zamýšľaného účelu) a primerané (miera zaťaženia povinného má byť primeraná). Z časového hľadiska má byť opatrenie ukladané súdom tak, aby splnilo svoj účel, t. j. ak hrozí bezprostredná ujma, potom je tu priestor na vydanie neodkladného opatrenia.

Záver

Princíp prevencie je dôležitý z hľadiska predchádzania ohrozenia alebo porušenia občianskoprávných vzťahov. Princíp prevencie ako všeobecne akceptovaný názor, ktorý je garantovaný a štátom vynutiteľný, určuje aj obsah právnych noriem a inštitútov civilného práva. Občiansky zákonník tak ustanovuje prevenciu v niekoľkých pravidlách správania sa. Podstatou hmotnoprávných zásad je výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov tak, aby bez právneho dôvodu zasahoval do práv a oprávnených záujmov iných. Občiansky zákonník stanovuje určitú formu prevencie aj v kontraktálnych vzťahoch, t. j. aby zmluvné stany predchádzali vzniku sporov, resp. porušenia svojich práv a povinností. V nesposlednom rade Občiansky zákonník kladie veľký význam na prevenciu pri predchádzaní vzniku škôd, či už takým konaním, ktoré má škodu predchádzať alebo konaním, ktoré má škodu odvrátiť alebo znížiť jej rozsah.

Zhrnutie

Prevenciu možno definovať ako predchádzanie ohrozeniu alebo porušeniu právom upravených spoločenských vzťahov, resp. ich obsahu patriacich práv a povinností. Obsahom článku je preto priblíženie právnej úpravy prevencie v slovenskom občianskom práve prostredníctvom ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú prevenčný princíp, a to konkrétne hmotnoprávnu prevenciu podľa ust. § 3 Občianskeho zákonníka, ustanovenie zmluvnej prevencie podľa ust. § 43 Občianskeho zákonníka, generálnu klauzulu prevencie v rámci zodpovednosti za škodu podľa ust. § 415 Občianskeho zákonníka a osobitnú prevenčnú povinnosť v rámci zodpovednosti za škodu podľa ust. § 417 Občianskeho zákonníka.

Summary

Prevention can be defined as preventing the threat or breach of the law modified relations or their content – the rights and obligations. Content of this article is therefore a brief description of prevention in Slovak civil law. We describe provisions of Slovak Civil Code (act № 40/1964 Coll. Civil Code) which deal with principle of prevention – prevention in basic principles of Civil Code (provision № 3), prevention in contracts according to Civil Code (provision № 43), general prevention of liability for damage according to Civil Code (provision № 415), special preventive duty of liability for damage according to Civil Code (provision № 417).

¹⁶ Števček M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1–450. Praha: C.H. Beck, 2015. S. 1327.

¹⁷ Ibid. S. 1328.

Použitá literatúra:

1. Círák J., Ficová S. a kol. Občianske právo. Všeobecná časť. Šamorín: Heuréka, 2008. 359 s. ISBN 978-80-89122-51-6.
2. Fekete I. Občiansky zákonník. Veľký komentár. 1. Zväzok. Všeobecná časť. 2. Aktualizované a rozšírené vydanie. Bratislava: Eurokódex, 2014. 816 s. ISBN 978-80-8155-039-3.
3. Fekete I. 2015. Občiansky zákonník. Veľký komentár. 2. Zväzok. Vecné práva, Zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie. 2. Aktualizované a rozšírené vydanie. Bratislava: Eurokódex, 2015. 901 s. ISBN 978-80-8155-040-9.
4. Knappová M., Švestka J. a kol. Občianske právo hmotné. Svazek II. Díl. Třetí: Závazkové právo. 3. Aktualizované a doplněné vydání. Praha: ASPI Publishing, 2002. 631 s. ISBN 80-86395-36-7.
5. Luby Š. Prevencia a zodpovednosť v občianskom práve. I. diel. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1958. 661 s.
6. Števec M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1-450. Praha: C.H. Beck, 2015. 1586 s. ISBN 978-80-7400-597-8.
7. Vojčík P. Občianske právo hmotné II. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, v Košiciach, 2008. 298 s. ISBN 978-80-7097-725-5.
8. Vojčík P. a kol. 2010. Občiansky zákonník. Stručný komentár. 3. Doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: Iura Edition, 2010. 1282 s. ISBN 978-80-8078-368-6.
9. Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 24.02.2011, sp. zn. IV. ÚS 55/2011.